

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ»

**ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНО-
ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦІВ**

**Матеріали науково-практичного
семінару**

7 червня 2022 рік

УДК 004.9 (06)

К 89

Рекомендовано до друку методичною радою ВСП «Любешівський ТФК ЛНТУ» (протокол № 10 від 26 червня 2022 р.)

Формування системи професійно-практичних компетенцій фахівців: матеріали доповідей (тез) учасників науково-практичного семінару (7 червня 2022 року) / за наук. ред. кан. тех. наук А.В. Хомича, викладача-методиста Т.П. Герасимик-Чернової / упорядники Т.П. Кузьмич, Н.П. Літвинчук. – Любешів, 2022 р. – 41 с.

У збірнику висвітлено основні шляхи формування професійної компетентності майбутніх фахівців харчових та переробних виробництв в умовах дистанційного навчання, фахівців автотранспортного профілю, значення та роль виробничої практики для формування системи професійно-практичних компетенцій спеціалістів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ

Удосконалення системи підготовки професійних кадрів є нагальною потребою в сучасних умовах для України. Трудовий потенціал людини є частиною загального його потенціалу як особистості, який формується на основі природних даних, освіти, виховання і життєвого досвіду. Саме освіта виступає як інтегруючий чинник всіх компонентів. Обсяг знань, компетентностей, отриманих у процесі освіти, безпосередньо визначає освітній рівень працівника. Для розвитку трудового потенціалу велике значення має формування способу мислення, грамотності та культури. Розуміння проблем сучасності видається важливим для підготовки фахівців будь-якого напрямку і рівня. Це стосується і професійних якостей фахівців автомобільного транспорту. Освіта є запорукою їх професійної компетентності, здібностей, умінь і навичок, тобто ефективність освітнього процесу розвиває професіоналізм та трудовий потенціал фахівця. Освіта сприяє не тільки збільшенню обсягу інформації, але й формує професійну грамотність фахівця, впливає на ступінь соціалізації та адаптації в сучасних соціально-економічних умовах, підвищує креативність і творчий потенціал.

Науковці виокремлюють п'ять ключових компетентностей особи:

- 1) планування, організація та оцінювання самоосвіти або навчальна компетентність;
- 2) результативне порозуміння в різних ситуаціях або здатність чітко висловлювати власні думки та чути інших, або комунікативна компетентність;
- 3) ефективна взаємодія в команді, колективі або здатність бути членом команди, виконувати в ній різні ролі та спроможність до знаходження відповідного місця в ній, або соціальна компетентність;
- 4) здатність творчо розв'язувати проблеми або здатність до наукового стилю організації власного мислення та діяльності, або діяльнісна компетентність;

5) комп'ютерна грамотність.

17 січня 2018 року схвалено оновлену редакцію ключових компетентностей для навчання впродовж життя. Європейського Парламенту та Ради:

- Грамотність;
- Мовна компетентність;
- Математична компетентність та компетентність у науках,;
- Цифрова компетентність;
- Особиста, соціальна та навчальна компетентність;
- Громадянська компетентність;
- Підприємницька компетентність;
- Компетентність культурної обізнаності та самовираження.

В основі терміну «компетенція» лежить латинське *competentia*, що походить від *compe* – взаємопрагну, відповідаю, підходжу; знання, коло повноважень особи, досвід, а під «компетентністю» розуміється поінформованість, обізнаність, авторитетність; кваліфікація, результативність. У перекладі з англійської «*competence*» означає: здатність, вміння;

В українській педагогіці компетентність визначають як сукупність знань і вмінь, необхідних для ефективної професійної діяльності, вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію.

До загальних компетентностей відносяться:

1. Інструментальні компетентності; методологічні здібності, екологічні здібності, технологічні вміння, комп'ютерні навички.
2. Міжособистісні компетентності, тобто індивідуальні здатності, пов'язані з вмінням проявляти почуття та ставлення, критичним осмисленням і здатністю до самокритики, а також соціальні навички.
3. Системні компетентності.
4. Спеціальні (професійні) компетентності поділяються на:

На сьогоднішній день немає єдиної класифікації ключових компетенцій, так само, як немає і єдиної точки зору на те, скільки і яких компетенцій має

бути сформовано у людини. «Ключовими компетенції для Європи» є визначений наступний приблизний перелік компетенцій: вивчати; шукати; думати; співпрацювати; прийматися за справу; адаптуватися.

У вищому навчальному закладі формується готовність до певного виду професійної діяльності, рівень сформованості якої визначається рівнем сформованості компетенцій та їх видами. Остаточне формування й розвиток професійної компетентності фахівця відбувається тільки у процесі професійної діяльності.

За основу розробки моделі системи компетенцій фахівця автомобільного транспорту ми обрали бінарну класифікацію компетенцій: першу групу складають компетенції, які є загальними для всіх фахівців різних профілів (загальні або ключові компетенції); другу групу складають професійні компетенції, які є базовими для всіх спеціальностей ВНЗ, та компетенції, що обумовлені предметною галуззю діяльності.

Ядром моделі випускника кожного ВНЗ є загальні компетенції.

Загально-професійні компетенції окреслюють коло здатностей особистості до теоретичного, методологічного використання теоретичних основ їх професійної діяльності. Це, зокрема, володіння методами вивчення стану ринку і транспортних потреб клієнтури:

- базові уявлення про різноманітність типів рухомого складу, транспортного обладнання, навантажувально-розвантажувальних механізмів, їх призначення, особливості експлуатації;
- базові уявлення про основні закономірності розвитку економіки;
- здатність організувати ефективне використання рухомого складу і його рентабельну експлуатацію;
- здатність розробляти технологічні інструкції та проводити виробничі інструктажі;
- здатність організувати роботу відповідно до вимог безпеки життєдіяльності і охорони праці;
- здатність до ділових комунікацій у професійній сфері, знання умов

ділового спілкування, навички роботи в команді;

- знання і застосування законодавчих та нормативних актів з організації перевезень та відповідальність за порушення умов перевезень;

- здатність планувати і реалізовувати відповідні заходи;

- здатність виконувати креслення складальних одиниць та креслення деталей із виконанням необхідних технічних розрахунків;

- здатність аналізувати витрати на виконання запланованих робіт та розробляти заходи з підвищення продуктивності праці.

Професійно-посадові компетенції відображають професійний профіль фахівця, ідентифікують його професійну діяльність на конкретній посаді відповідного кваліфікаційного рівня. Володіння методами аналізу сучасного стану вантажних і пасажирських перевезень вимагає мати:

- базові уявлення про порядок отримання і використання документації, яка дає право на підприємницьку діяльність;

- здатність укласти договір та здійснювати взаєморозрахунки з клієнтурою;

- базові уявлення про методи організації перевезень, загальні принципи організації руху рухомого складу;

- володіння сучасними методами планування та управління на автомобільному транспорті;

- здатність до формування тарифів і цін на послуги підприємства і користування ними, вміння використовувати професійно-профільовані знання і практичні навички для аналізу результатів і комерційної діяльності підприємства розробки заходів з поліпшення організації перевезень;

- придатність володіти навичками роботи з комп'ютером на рівні користувача, використовувати інформаційні технології для вирішення експериментальних і практичних завдань в галузі професійної діяльності;

- здатність здійснювати господарські операції шляхом готівкового та безготівкового обігу за допомогою касових та банківських операцій;

- схильність використовувати професійно-профільовані знання і

практичні навички в галузі стандартизації для кваліфікованого користування нормативною документацією в галузі;

- здатність до впровадження і функціонування передових систем диспетчерського управління рухом автомобілів.

Отже, компетенції майбутнього фахівця автомобільного транспорту розглядаємо як готовність використовувати комплекс знань, умінь, спеціальних навичок, узагальнені способи виконання дій, методи й засоби діяльності, досвід, особистісні характеристики (якості та здібності), соціальні установки з метою забезпечення можливості виконання поставлених завдань і досягнення мети в професійній діяльності.

Професійні компетенції передбачають здатність фахівця автомобільного транспорту успішно діяти в процесі своєї професійної діяльності, що робить можливим бути професійно успішним випускником коледжу. Перспективою подальших досліджень проблеми формування професійної компетентності майбутнього фахівця автомобільного транспорту вважаю визначення і теоретичну характеристику структурних елементів професійної компетентності, дослідження процесу формування практико-орієнтованих компетенцій в процесі фахової підготовки.

Рекомендована література

1. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : монографія. Київ: К. І. С., 2004. 112 с.
2. Романовська О. О. Організаційно-педагогічні умови підготовки конкурентоздатного фахівця в інженерно-педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Харків, 2011. 20 с.
3. Управління інноваціями : навч. посібник / О.І. Гуторов, Л.І. Михайлова, І.О. Шарко, С.Г. Турчіна, О.В. Киричок. – Вид. 2-ге, доп. – Харків: «Діса плюс», 2016. – 266 с.

АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ МАЙСТЕР-КЛАСУ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Майстер-клас - одна із форм організації навчального процесу, що припускає творчу діяльність учнів з побудови власних знань у рамках визначеної навчальної теми. Основна цільова орієнтація полягає в тому, щоб надати здобувачам освіти знання, які б дозволили їм саморозвиватися, усвідомлювати самих себе й своє місце у професії та соціумі.

Етапи проведення майстер-класу:

1. Презентація досвіду педагога - стисла характеристика основних ідей технології та результатів досягнення у роботі.

2. Мотивація (індуктор) - прийом, що забезпечує «наведення на проблему»; згорнутий зміст теми, доводиться результативність діяльності, яка свідчить про ефективність технології; визначаються проблеми та перспективи в роботі педагога.

3. Соціалізація - «обнародування», описується система заходів у режимі технології, що презентується; визначаються основні прийоми роботи, які педагог буде демонструвати учням (студентам), демонстрація прийомів ефективної роботи; презентація всім учасникам майстерні проміжного, а потім й остаточного результату роботи.

4. Моделювання (реконструкція) - учасники майстер-класу виконують самостійну роботу в режимі технології педагога.

5. Афішування - представлення виконаних робіт на загальне обговорення.

6. Рефлексія - активізація самооцінки та самоаналізу з приводу діяльності на майстер-класі.

Особливості організації діяльності учнів, студентів:

- творча, пошукова, дослідницька діяльність;

- поєднання групової та індивідуальної форм взаємодії;
- самостійність і право працювати в особистому темпі на всіх етапах;
- право на власну думку, право на помилку.

Особливості організації діяльності педагога. Специфіка діяльності педагога не в поясненні матеріалу, а в пред'явленні завдань, що орієнтують учнів і студентів на самостійну діяльність по набутті нових знань, створенню творчого продукту.

Основні переваги майстер-класу - це унікальне сполучення: короткої теоретичної частини, індивідуальної роботи, спрямованої на придбання й закріплення практичних знань і навичок.

Критерії ефективності майстер-класу

Для визначення ефективності підготовки і проведення майстер-класу необхідно використовувати наступні критерії:

презентабельність – актуальність та практична значимість інноваційної ідеї, рівень її представлення, культура презентації, популярність ідеї;

ексклюзивність – яскраво виражена індивідуальність: масштаб і рівень, вибір, повнота й оригінальність реалізації інноваційних ідей;

прогресивність – актуальність і науковість змісту, наявність нових ідей, здатність педагога не тільки до методичного, а й наукового узагальнення досвіду роботи;

умотивованість – наявність прийомів і умов мотивації, залучення кожного учасника майстер-класу до активної творчої діяльності щодо створення нового продукту;

оптимальність – достатність використовуваних засобів, їх поєднання, зв'язок із метою і результатом;

ефективність – результативність кожного учасника майстер-класу: який ефект розвитку; що конкретно це дає учасникам; уміння чітко проаналізувати результати своєї діяльності;

технологічність – чіткий алгоритм заняття, наявність оригінальних прийомів актуалізації, проблематизації, прийомів пошуку і відкриття, рефлексії (самоаналізу, самокорекції);

артистизм – піднесений стиль, харизма, здатність до імпровізації, міра впливу на аудиторію, ступінь готовності до розповсюдження і популяризації досвіду роботи;

загальна культура – ерудиція, нестандартність мислення, стиль спілкування, культура інтерпретації

Рекомендована література

1. Управління інноваціями : навч. посібник / О.І. Гуторов, Л.І. Михайлова, І.О. Шарко, С.Г. Турчіна, О.В. Киричок. – Вид. 2-ге, доп. – Харків: «Діса плюс», 2016. – 266 с.

2. Шевчук С.С. Діяльність педагога професійної школи у контексті інноватики: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації /С.С.Шевчук. – Біла Церква: БІНПО ДВНЗ «УМО» НАПНУ. - 2017. – 106 с.

3. Шевчук С.С. Реалізація сучасних освітніх практик у професійну підготовку фахівців сфери обслуговування: Навчально-методичний. /С.С.Шевчук. – Біла Церква: БІНПО ДВНЗ «УМО» НАПНУ. – 2018 – 139с.

Хомич Т. М.,
майстер виробничого навчання

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР»

Мета мого читання - узагальнення досвіду формування професійно-практичних компетенцій кваліфікованих робітників з професії «Кухар» в процесі навчання приготування страв та виробів в ВСП «Любешівського ТФК Луцького НТУ»

Організаційно–педагогічні умови формування фахової професійно-практичної компетентності майбутніх кухарів є

- 1.Формування здобувачів освіти позитивної мотивації до освоєння професії.
- 2.Організація виробничої практики в закладах ресторанного господарства.
- 3.Оновлення змісту професійної підготовки з урахуванням вимог регіонального ринку праці.
- 4.Упровадження інноваційних технологій навчання в професійну підготовку майбутніх кухарів.

Організувати такий процес можливо за допомогою різних форм і методів навчання: як традиційних так і інноваційних. У своїй роботі я використовую такі методи як: бесіда, приклад, наочний показ прикладу здобувачів освіти , які досягли успіхів у цій професії.

Це стимулює здобувачів освіти до активної співпраці, організації усвідомленого засвоєння вивченого матеріалу поліпшує його підготовку на виробничій практиці. У подальшій організації навчально-виробничого процесу я надаю можливість здобувачам освіти проявляти ініціативу та націлює на самостійну роботу.

При вивченні теми ”Приготування страв і гарнірів з овочів і грибів“ здобувачі освіти на виробничому навчанні набувають компетентностей володіти декількома прийомами та технологічними операціями з приготування страв із овочів. При вивченні теми ”Соуси” здобувачі освіти навчаються готувати основні соуси та їх похідні. Знають правила їх відпуску і визначають їх якість, дають якісну оцінку страві. А на практиці застосовують свої знання.

Кваліфікований спеціаліст повинен навчитися таким компетентностям як:

- правильно звертатися з кухонними приладами;
- готувати строго по рецепту;

- виконувати обробку продуктів харчування;
- визначати якість наданого для роботи сировини і додаткових складових;
- майстерно оформити готовий до вживання продукт;
- визначати цінність приготованої страви.

Виникнення інтересу до уроків виробничого навчання у значного числа здобувачів освіти залежить більшою мірою від того, наскільки вміло буде побудована робота з показу трудових прийомів майстром. Адже просте спостереження не дає їм змоги постійно сконцентрувати увагу на діях майстра та на найважливіших моментах роботи. Тому я завжди подаю матеріал дозовано та встановлюю зворотній зв'язок з здобувачами освіти шляхом проблемного викладу матеріалу. При цьому особливу увагу я звертаю на місце уроку в темі програми та складність виконання операцій. Від цього залежить і постановка проблемних питань під час пояснення та показу прийомів.

Кожна нова проблема не завжди викликає інтерес в здобувачів освіти. Інколи виникає страх перед труднощами, невміння долати їх самостійно. У такому разі я підбираю завдання, яке, на перший погляд, здається простим, а насправді вимагає нестандартного підходу та створює проблему. Під час виконання такого завдання, здобувач освіти змушений дослідити цю проблему, обрати правильний шлях її розв'язання.

Завдяки таким формам роботи при демонстрації трудових прийомів здобувачі освіти активно та усвідомлено сприймають поданий матеріал. І саме проблемний підхід, залучення до обговорення, пошук вирішення поставлених завдань забезпечують розвиток логічного мислення та свідчать про формування більш високого рівня пізнання.

Важливим елементом у якісній підготовці робітничих кадрів є проведення семінарів-практикумів. Після відвідування курсів підвищення кваліфікації з фахового модуля я переймаю досвід своїх колег з інших

навчальних закладів. А це є саморозвиток і самовдосконалення практичних умінь та навичок, які в подальшому передаються здобувачам освіти.

На сьогоднішній день у загальній системі освіти з підготовки кваліфікованих робітників така складова, як практичні заняття, не мають конкретизованої, комплексної спрямованості на набуття професійно-орієнтованих практичних умінь та навичок; існує явний розрив між теорією та практикою. Тому, практика залишається широким полем перевірки теоретичних знань, накопичених здобувачем освіти та становить собою підґрунтя для поглибленого засвоєння проблем, що мають місце у відповідній сфері .

Іншою складовою формування конкурентоспроможного фахівця на ринку праці є його практична підготовка на виробництві. Доцільно більш докладно розглядати саме її роль у формуванні професійної компетенції майбутніх фахівців, оскільки під час проходження виробничої практики формуються їх професійні уміння та особистісні якості, а також вона готує майбутніх спеціалістів до самостійного виконання обов'язків на першій посаді, де вони працюватимуть.

Рекомендована література

1. Стахмич Т. М. Інтегрований підхід до підготовки кваліфікованих робітників кулінарного профілю в професійно-технічних навчальних закладах: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Вінниц. держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2011. 251 с.
2. Стахмич Т. Формування професійних умінь майбутніх кулінарів. Професійно-технічна освіта. 2005. №1. С. 16–18.
3. Дрозіч І. Професійна компетентність кухаря [Текст] / І. Дрозіч // Молодь і ринок. – 2015. – № 12 (131). – С. 135–139.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВИХ ТА ПЕРЕРОБНИХ ВИРОБНИЦТВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Актуальність теми формування професійної компетентності майбутніх фахівців харчових та переробних виробництв пояснюється тим, що вироблення якісних продуктів харчування, які не загрожують здоров'ю та життю людини та не спричиняють виникнення негативних наслідків для довколишнього середовища здебільшого залежить від відповідальних та професійних дій персоналу в технологічних виробничих процесах.

Сучасний етап розвитку суспільства характеризується визначенням нових стратегічних орієнтирів насамперед у сфері сучасної освіти і науки. Формування нової соціальної реальності, концептуальна зміна ролі освіти, її орієнтація на потреби ринку праці потребує від дослідників постійного пошуку напрямів і спеціалізацій, адаптацію змісту, методів і форм навчання до викликів сучасного суспільства, мінливих соціокультурних тенденцій та вимог науково-технічного прогресу. У зв'язку з цим, в освітніх закладах України та і у коледжі відбувається пошук нових та модернізація традиційних організаційних і педагогічних умов підготовки професіоналів високого рівня, у тому числі майбутніх фахівців харчових та переробних виробництв.

Важливість професійної компетентності майбутніх фахівців харчових та переробних виробництв пояснюється тим, що вироблення якісних продуктів харчування, які не загрожують здоров'ю та життю людини (у тому числі для наступних поколінь) та не спричиняють виникнення негативних наслідків для довколишнього середовища більшою мірою залежить від відповідальних та професійних дій персоналу у технологічних виробничих процесах.

Професійну компетентність фахівця харчового та переробного профілю вчені визначають як сукупність професійних знань, умінь, навичок,

здібностей, індивідуальних якостей особистості, досвіду роботи у харчовій та переробній галузях промисловості, які забезпечують високий рівень їхнього професійного та інтелектуального розвитку.

Формування професійної компетентності майбутнього фахівця харчових та переробних виробництв в коледжі має базуватися на реалізації таких принципів:

- принципу синергії, який передбачає, з одного боку, використання корисних інструментів еволюції системи освіти, з іншого - збереження її кращих традицій;

- послідовності професійних освітніх програм основних ступенів освіти та виключення дублювання у вивченні матеріалу;

- принципу цілеспрямованого формування контингенту, зорієнтованого на забезпечення наповнюваності освітнього закладу на основі розвитку мотивації до навчання;

- принципу багатoproфільності та багаторівневості освітніх програм, зумовленого соціально-економічними та особистісними потребами;

- принципу регіоналізації освіти, що зорієнтує діяльність освітнього закладу на місцеві ринки праці та локальні запити населення;

- принципу ефективності соціальної взаємодії, що відображає узгодження дій усіх суб'єктів освітнього простору;

- принципу демократичності, що забезпечує колективне визначення напрямів розвитку освітньої установи, вироблення і прийняття спільних рішень, використання демократичних механізмів керівництва та контролю якості освіти;

- принципу гуманізації, який передбачає рівний за доступністю вибір напряму підготовки і профілю, форми його отримання, задоволення культурно-освітніх потреб освітян у відповідності з індивідуальними проявами здібностей.

Для активізації розумової діяльності студентів необхідно застосовувати

методи активного навчання та проблемного викладання. Це допоможе розвивати інноваційне мислення студентів, формувати вміння цілісно сприймати матеріал і систематизувати його.

Наприклад, під час вивчення теми з будови і експлуатації обладнання я засобом розповіді, презентації маю змогу пояснити студентам будову, класифікацію, та властивості, особливості добування і застосування харчового обладнання. Студенти працюють у малих групах, разом проводять дискусії та обговорення та підсумовують індивідуальні висновки.

Останнім часом одним із популярних дистанційних інструментів є віртуальні екскурсії, які застосовую на деяких практичних заняттях. Вони мотивують учасників освітнього процесу експериментувати та здобувати інноваційний навчальний досвід від одержаних результатів, підвищують їхній інтерес до вивчення дисципліни. На практиці планую екскурсії до підприємств. Проте слід зауважити, що інтеграція нових технологій в освітній процес не може спрямовуватись на поетапне зменшення впливу та ролі викладача, його місця і значення в підготовці майбутніх висококваліфікованих фахівців. Педагог у рамках дистанційного навчання залишається ключовою ланкою освітнього процесу, який керується та спрямовується ним на досягнення поставлених навчальних завдань.

Висновки. Під час підготовки кваліфікованих майбутніх фахівців харчових та переробних виробництв слід застосовувати сучасні інформаційні технології навчання, а також об'єднувати традиційні та інноваційні технології. Використання засобів мультимедіа сприяє активізації процесу навчання, підвищенню успішності студентів у навчанні та є досить ефективним дидактичним засобом формування професійних знань майбутніх технологів харчових виробництв. Варто зазначити, що для максимально ефективного формування професійної компетентності майбутніх фахівців харчових та переробних виробництв в дистанційних умовах необхідно:

□ враховувати психологічні особливості студентів, рівень їхньої підготовки;

- допомагати студентам пізнати себе, самовизначитися, самореалізуватися;
- використовувати інноваційні технології та методи дистанційного навчання;
- проводити різні види інтегрованих аудиторних занять із використанням інноваційних засобів навчання.

Рекомендована література

1. Гвоздецька Ю. В. Практична підготовка інженера-педагога сфери харчових виробництв у вищих педагогічних закладах освіти. Актуальні проблеми професійної підготовки майбутніх учителів технологій та інженерів педагогів у вищих навчальних закладах: матеріали II Міжнар. Інтернет-конф. (Глухів, 8–9 лист. 2016 р.). Глухів, 2016. С. 32–34.
2. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні: навчально-методичний посібник (пробне видання) / за заг. ред. О. М. Коберника, Г. В. Терещука. Тернопіль, 2007. 208 с.
3. Новікова В. Є. Стан сформованості мотиваційно-ціннісної компоненти професійної компетентності фахівців переробних і харчових виробництв. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2020. № 1 (130). С. 107-113.
4. Овчарук О. В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи : монографія. Київ: К. І. С., 2004. 112 с.
5. Романовська О. О. Організаційно-педагогічні умови підготовки конкурентоздатного фахівця в інженерно-педагогічних навчальних закладах : автореф. дис. канд. пед. наук : спец. 13.00.04. Харків, 2011. 20 с.
6. Туриця О. О. Формування професійної компетентності майбутніх фахівців харчового профілю на основі інтегрованого підходу. Науковий вісник Чернівецького національного університету. Серія: Педагогіка та психологія. Чернівці, 2011. Вип. 571. С. 181–185.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ КВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР, КОНДИТЕР»

Аналіз визначень поняття «компетентність» свідчить, що практично кожне з них включає такі основні характеристики: знання, досвід в певному виді діяльності. Тому компетентність формується, розвивається і проявляється в процесі діяльності. Компетентність – це уміння здійснювати певну діяльність. Поширення поняття компетентність в освіті пов'язане з професійною діяльністю, що підтверджується думками вчених-педагогів, практиків управлінців і досвідом європейських країн, а саме: «компетентнісний підхід почав вивчатися і застосовуватися за вимогою роботодавців, яких не задовольняє ступінь практичної підготовленості випускників системи освіти – їх невміння взаємодіяти з людьми, створювати і працювати в команді, знаходити необхідну інформацію та використовувати її при вирішенні завдань виробництва». Вітчизняна система профтехосвіти завжди була компетентнісною, орієнтованою на сферу професійної діяльності і в той же час була спрямована на підготовку фахівців для масового, стабільного, зі сталою технологією і номенклатурою товарів та послуг ринку. Сьогодні ситуація починає змінюватися: інтенсивно розвиваються технології, виробництво стає гнучким, вимагає іншого фахівця, здатного виявляти активність у мінливих умовах, саме тому актуальним є компетентнісний підхід, який охоплює поряд з конкретними знаннями і навичками такі категорії, як здібності, готовність пізнання, соціальні навички тощо.

Таким чином компетентність проявляється в діяльності і, відповідно, не може обмежуватися тільки певними знаннями чи уміннями. Можна навести багато прикладів стосовно студентів-відмінників, які не змогли оптимально застосувати набуті фахові знання в критичних виробничо-управлінських

ситуаціях. У зв'язку з цим, щоб бути компетентним фахівцем, мало мати фундаментальну теоретичну і практичну підготовку, необхідно бути особистісно, професійно та психологічно готовою і здатною до ефективного застосування набутих фахових знань у професійній діяльності.

Протягом останніх років потенціал кваліфікованих робітників в Україні у порівнянні з розвинутими країнами значно знизився. Це зумовлено падінням престижу робітничих професій, зокрема кухаря кондитера. Роботодавців не задовольняє якість підготовки робітничих кадрів, яка є наслідком застарілої матеріально-технічної бази професійних навчальних закладів, недостатнього рівня підготовки педагогічних працівників, а найголовніше-невідповідності державних стандартів професійної освіти і навчання вимогам сучасного виробництва.

На сьогоднішній день професійна кваліфікація робітників визначається фактом формального закінчення професійного навчального закладу і вимірюється рівнем диплому, тобто отриманим розрядом. Професійна підготовка робітника, відповідно до отриманого ним кваліфікованого розряду, визначається його знаннями, уміннями та навичками.

Компетентний підхід в професійній освіті полягає в оволодінні і розвитку у здобувачів освіти набору ключових компетенцій, які визначають його успішну адаптацію в суспільстві.

Рекомендована література

1. Кремень В. Г. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В. Г. Кремень. — К. : Грамота, 2003. — 216 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та Українські перспективи: бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. — К. : «К.І.С.», 2004. — 112 с. — ISBN 966-8039-50-5. [Електронний ресурс] // е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденціїрозвит-ку». — 2009. — Вип. 3. — Режим доступу : http://www.intellectinvest.org.ua/ukr/pedagog_editions_emagazine_pedagog

ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦІВ

Виробнича практика є одним з найважливіших видів навчальної роботи і покликана максимально підготувати майбутніх фахівців до практичної роботи, підвищити рівень їхньої професійної підготовки, забезпечити набуття вмінь та навичок роботи у колективах. Програма практики базується на знаннях, набутих при вивченні загально – технічних і всіх спеціальних дисциплін, а також по охороні праці, техніки і організації виробництва. Під час проходження виробничої практики студенти навчаються застосовувати теоретичні знання, набуті в коледжі, при вирішенні практичних питань, які були поставлені перед ними.

Базою для проходження практики є будівельні організації всіх форм власності, що використовують передові технології та організації будівництва, оснащені новітніми засобами механізації робіт.

Переддипломна практика є органічною частиною навчального процесу і має на меті закріпити теоретичні знання, отримані студентами при вивченні основ проектування, розвинути практичні навички і творче мислення.

Під час проходження виробничої практики необхідно ознайомитися з проектуванням і будівництвом різних об'єктів, зібрати матеріал для дипломного проектування.

У результаті проходження практики студент повинен:

- ознайомитися з передовими методами і прийомами проектування й будівництва громадських будинків і міських інженерних споруд;
- ознайомитися з прогресивними методами проектування виробництва та організацій основних видів будівельно-монтажних робіт у проектній

організації, конструкторському бюро будівельного тресту, будівельній фірмі;

- виконати індивідуальне завдання.

Метою виробничої практики є формування у студентів професійних практичних знань, умінь та навичок, необхідних для виробничої, проектної, дослідницької діяльності в галузі науки, проектування, зведення та експлуатації цивільних, промислових об'єктів та їх комплексів на інженерних посадах в науково-дослідних, проектних інститутах, будівельно-монтажних, експлуатаційних підприємствах, організаціях, що виконують проектно-вишукувальні роботи, в спеціалізованих фірмах різних форм власності.

Основними завданнями виробничої практики є вивчення організаційної структури апарату управління науково-дослідної, будівельної (ремонтної, експлуатаційної) організації, складу і функцій її відділів, прав та обов'язків інженерно-технічних працівників та наукових співробітників, їх участі в організації будівельного виробництва та експлуатації житлового фонду.

У результаті проходження виробничої практики студент повинен знати: методи та інструменти, що використовуються при обстеженні будинків, передові методи організації праці, техніку безпеки, форму оплати праці; контроль якості матеріалів, якості робіт, характер взаємних відносин у ринкових умовах генерального підрядника із замовником, субпідрядними і проектними організаціями, комерційними структурами, банками; сучасні методи розрахунку будівельних конструкцій.

У процесі практики студент повинен вивчити основні методи керівництва колективом виконавців науково-дослідницьких і проектно-конструкторських робіт; методику складання аналітичного огляду літератури з теми; методику постанови проблеми й основні принципи та засади проведення науково-дослідницьких програм.

В результаті проходження виробничої переддипломної практики студент повинен набути навички: самостійно приймати рішення щодо визначення технічного стану експлуатуємого будинку; складати технічні звіти,

контролювати заміри і підрахунки обсягів виконаних робіт; користуватись проектно-кошторисною документацією, виконувати розрахунки будівельних конструкцій та аналізувати результати таких розрахунків.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

1. Володіння культурою мислення, здатність до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановки мети і вибору шляхів її досягнення.
2. Здатність до письмової та усної комунікації українською та іноземними мовами, працювати в міжнародному контексті.
3. Здатність знаходити організаційно-управлінські рішення і бути готовим нести за них відповідальність.
4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
5. Знання професійної та цивільної безпеки при виконанні завдань професійної діяльності.
6. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні міркування, що впливають на реалізацію будівельних рішень.
7. Здатність знаходити оптимальні рішення при створенні окремих видів будівельної продукції з урахуванням вимог міцності, довговічності, безпеки життєдіяльності, якості, вартості, термінів виконання і конкурентоспроможності.
8. Вміння вибирати та застосовувати на практиці методи дослідження, планування і проводити необхідні експерименти, інтерпретувати результати і робити висновки щодо оптимальності рішень, що приймаються у сфері будівництва, експлуатації, реконструкції та ремонту будівельних об'єктів.

Рекомендована література

1. Шевчук С.С. Реалізація сучасних освітніх практик у професійну підготовку фахівців сфери обслуговування: Навчально-методичний. /С.С.Шевчук. – Біла Церква: БІНПО ДВНЗ «УМО» НАПНУ. – 2018 – 139с.

2. Управління інноваціями : навч. посібник / О.І. Гуторов, Л.І. Михайлова, І.О. Шарко, С.Г. Турчіна, О.В. Киричок. – Вид. 2-ге, доп. – Харків: «Діса плюс», 2016. – 266 с.

3. Шевчук С.С. Діяльність педагога професійної школи у контексті інноватики: Навчально-методичний посібник для самостійної роботи слухачів курсів підвищення кваліфікації /С.С.Шевчук. – Біла Церква: БІНПО ДВНЗ «УМО» НАПНУ. - 2017. – 106 с.

Клявзунік С.А.,
майстер виробничого навчання

ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ

За роки незалежності України соціально-економічні та політичні реформи істотно змінили форми і методи навчання у всіх сферах діяльності суспільства. Нині особливої ваги набула не проста передача студенту певної суми знань, а й вироблення у нього потреби поповнювати їх, формувати і закріпити практичні професійні уміння та навички. Для будь-якого фахівця стає необхідним постійне поповнення знань упродовж життя. Сучасний стан розвитку аграрної освіти характеризується новими підходами та її модернізації, реформування і перегляду організаційно-педагогічних форм підготовки сучасних фахівців, формування професійної компетентності під час навчання, в тому числі під час практичного навчання.

Однією із основних складових фахової підготовки студентів є практична підготовка. Вона органічно входить у чітку систему фахової підготовки впродовж усього періоду навчання. Це викликано різними аспектами доступного доведення інформації до студентів з метою якісного її засвоєння. Тому система реформування методичних прийомів організації навчального процесу в сучасних умовах є актуальною і вкрай необхідною з огляду на раціональне вирішення проблеми впровадження прогресивних форм та методів навчання. Проведення навчальних та виробничих практик є невід'ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців за освітньо-

професійним ступенем «фаховий молодший бакалавр». Робочі програми та методичні рекомендації для проходження навчальних та виробничих практик студентами логічно поєднують теоретичні навички з практичною діяльністю фахівців, включаючи набуття ними різних робітничих професій.

Практика – це одна з форм виробничого навчання студентів. Їй належить найважливіша роль в зближенні теоретичної підготовки з практичною діяльністю, в становленні фахівців, що мають не тільки знання, але й професійне вміння, початковий досвід. Певний рівень професіоналізму особистості фахівця відображається в понятті «компетентність». Для набуття професіоналізму звичайно необхідні відповідні здібності, бажання, готовність оволодівати майбутньою професією, удосконалювати власну майстерність. Поняття «компетентний» у тлумачному словнику трактується як «той, який має достатні знання в якій-небудь галузі, який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий» та «який має певні повноваження; повноправний, повновладний». Людина може бути професійною у своїй галузі, але не може бути компетентною у вирішенні професійних питань. Педагогічний словник пояснює професійну компетентність як оволодіння особистості необхідною сумою знань, умінь і навичок, які визначаються сформованістю педагогічної діяльності, спілкування особистості як носія означених цінностей, ідеалів і свідомості.

Професійну компетентність можна визначити як знання, вміння та досвід, а також здатність особи мобілізувати ці знання, вміння та досвід у конкретній соціально-професійній ситуації. Одним з головних завдань практичного навчання є не лише формування професійних навичок студентів, а й формування професійної компетентності студентів-аграріїв. Практична підготовка студентів здійснюється через навчальні, технологічні та переддипломні практики, що є основою професійної підготовки майбутніх фахівців і проводиться на оснащених належним чином навчальних базах практики.

Вищі навчальні заклади сьогодні не можуть забезпечити підготовку фахівця, свого випускника, таким об'ємом знань, якого вистачило б на усі випадки життя. Тому навчальний процес повинен містити практики різних видів. Навчання здійснюється викладачем за усіма відомими законами процесу навчання, тобто організації пізнавальної діяльності того, хто навчається. Учіння здійснюється тим, хто вчиться. Той хто вчиться, одночасно є і об'єктом педагогічного впливу, і суб'єктом навчальної діяльності. Основними параметрами, що характеризують людину як суб'єкта навчальної діяльності, є сприймання навчального матеріалу (змісту, методівподачі), особливості засвоєння знань і формування умінь при проходженні навчальної практики. Схильність до навчання формується у процесі і навчання, і учіння. Практичне навчання студентів залежить від досягнутого рівня освіти, ступеня оволодіння професією і професійною майстерністю, основ професіоналізму, прояву пізнавальних і професійних інтересів та єдності загальної і спеціальної освіти. Виховний процес під час проведення навчальної практики готує людину до вибраної професії, праці і життя, тобто здійснюється розвиток фізичних навичок і інтересу до професійної діяльності. Основним видом діяльності студента в майбутньому є праця, а практичне навчання лише може супроводжувати її. Під впливом праці відбувається формування життєвої позиції, ціннісних орієнтацій людини, визначення планів на майбутнє, тобто спеціалізація особистості.

Висновки. Наведені дані про проведення навчальних та виробничих практик базуються на загально-дидактичних підходах та педагогічному досвіді викладацького складу технікуму. Як свідчать подані матеріали, навчання з проведенням навчальної та виробничої практик – це механізм, який забезпечує як загальний, так і спеціальний розвиток людини, де відбувається нарощування потенційних можливостей, стабілізація професійних навиків. При цьому розвиток функцій стає визначальним разом із показниками життєвого досвіду і професійної майстерності.

Рекомендована література

1. Введення до спеціальності: навч. посіб. / [І. Д. Примак, Л. А. Козак, О.І. Примак та ін.] ; за ред. Примака І. Д., Примака О. І. – К. : Центр учбової літератури, 2009. - 392 с.
2. Іщенко Т.Д. Принципи формування освітньо-кваліфікаційних рівнів і змісту фахової підготовки інженерно-технічних кадрів / Іщенко Т.Д., Нагірний Ю.П., Бендера І.М. – К. : АПН України, 1997. – С.56-59.
3. Педагогічні технології: наука – практиці навчально-методичний щорічник / [І.О. Кульчицька, С.О. Сисоєва, Я.В. Цехмістер та ін.] ; за ред. С.О. Сисоєвої. – К. : ВПОЛ, 2002. – Вип. 1. – 281 с.
4. Принципи та шляхи інтеграції вищих навчальних закладів Міністерства аграрної політики України в Європейський простір вищої освіти: 10 Науково-методичні матеріали / [Іщенко Т.Д., Кравченко С.М., Демешкант М.А. та ін.] ; за ред. С.М. Кравченка. – К. : Аграрна наука, 2006. – 35 с.

Божко В. В.,
майстер виробничого навчання

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

В умовах сучасних економічних відносин, розвитку різних форм господарювання, впровадження новітніх інформаційних технологій виникає потреба відповідного кадрового забезпечення, значного підвищення рівня професійної підготовки фахівців, уміння виконувати професійні обов'язки на конкретному робочому місці, використовувати комп'ютерні програми, швидко знаходити необхідну інформацію і приймати відповідні рішення.

В основі підвищення ефективності підготовки кадрів лежить формування професійної спрямованості здобувачів освіти. Вирішення цієї проблеми сприяє забезпеченню готовності майбутніх фахівців до творчої праці, освоєнню і впровадженню інноваційних технологій, сталого розвитку наукового світогляду. Також головним стимулятором мобільності є ринкова економіка, яка, з одного боку, спрямовує фахівців на пошук місць кращого

застосування своєї праці на робочих місцях з високим творчим змістом і оплатою праці, а з другого - значна частина працездатного населення, яка вивільняється з виробництва і тимчасово не має роботи, мусить проходити професійну перепідготовку.

В цих умовах важливим завданням професійної освіти стає формування професійно мобільних фахівців.

Процес формування у здобувачів освіти професійної компетентності, як інтегрованої системи професійних знань, умінь, навичок фахівця та його особистісних якостей, відбувається поступово упродовж як всього періоду навчання, так і всього життя. Завдяки використанню компетентісно орієнтованих, інтерактивних технологій поглиблюється рівень оволодіння відповідними здібностями. Студент, який поступово починає відчувати себе суб'єктом процесу навчання, використовуючи весь комплекс вмінь, накопичує досвід у спілкуванні, привчається ефективно працювати у групі, колективі, вчиться співвідносити та гармонізувати власні інтереси з інтересами інших.

За допомогою яких засобів і прийомів педагогічний колектив прагне виховати не просто професійно компетентного фахівця, а особистість пристосовану до мінливостей ринку праці, політичних та економічних змін в державі, особистість здатну адаптуватися в такому в такому складному сучасному світі?

Наступний важливий засіб – це професійно-практична підготовка студентів, яка реалізується під час виконання практичних робіт, проходження навчальних, технологічної та переддипломної практик.

Підвищенню рівня пізнавальної самостійності, високому ступеню наочності й безперервному самоконтролю засвоєння знань та умінь, формуванню необхідних професійних компетенцій сприяє застосування в навчальному процесі інформаційних технологій.

Велике значення для формування професійних та комунікативних компетенцій студентів має застосування інтерактивних технологій, проведення ділових ігор, тренінгів.

Вчений Дмитро Писарев писав: "Хто дорожить життям думки, той знає дуже добре, що справжня освіта - це самоосвіта ", адже зі зміною навчальних планів на збільшення частки самостійної роботи учнів, актуалізується проблема навчально-методичного забезпечення самостійної роботи учнів.

Учніський вік - це головний період для розвитку основних соціогенних і професійних компетенцій людини, а саме:

- формування професійних, світоглядних і громадських якостей майбутнього фахівця;
- розвиток професійних здібностей як передумови подальшої самостійної професійної творчості;
- ставлення інтелекту і стабілізація рис характеру;
- перетворення мотивації та всієї системи ціннісних орієнтацій;
- формування соціальних цінностей у зв'язку з професіоналізацією.

Тому сьогодні на тлі зростаючої конкуренції освітніх послуг, загострення демографічної ситуації в країні підвищується значущість свого потенціалу. А завданням кожного навчального закладу є не просто надати здобувачу освіти певний набір знань, а сформувати у них повагу до обраної спеціальності, вироблення необхідних для неї рис, умінь і навичок, розвиток творчого потенціалу майбутнього фахівця.

Рекомендована література

1. Ковальчук В.І. Тенденції розвитку освітньої системи в Україні / Василь Іванович Ковальчук // Economics, science, education: integrationandsynergy. Materials of international scientific and practical conference, 18-21 January 2016 / Василь Іванович Ковальчук. – Київ: вид-во «Центр навчальної літератури», 2016. – с. 79-80.

2. Ковальчук В.І. Розвиток вищої освіти відповідно до тенденцій і вимог ринку праці / Василь Іванович Ковальчук// Розвиток сучасної освіти:

теорія, практика, інновації. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, 25-26 лютого 2016 року / Василь Іванович Ковальчук. – Київ: в-во «Міленіум», 2016.– с. 22-24.

3. Ковальчук В.І. Тенденції розвитку освіти в епоху інформаційного суспільства / Василь Іванович Ковальчук // Стратегії інтенсифікації вищої гуманітарної освіти в Україні та країнах Єс: монографія / О.В. Малихін, В.І. Ковальчук, Н.О. Арістова, Р.А. Попов, І.С. Гриценко / Василь Іванович Ковальчук. – Київ: НУБіП України, 2017. – с. 7-134.

Гунчик Р.В.,
викладач спецдисциплін

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОНКУРЕНТО-СПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Сьогодні розвиток суспільства характеризується динамічними змінами у всіх сферах діяльності, зокрема й в автомобільній галузі.

Підвищення попиту на фахівців автотранспортного профілю інтенсивно прогресує, і відповідно запити ринку праці стають визначальним орієнтиром для вдосконалення системи підготовки дипломованих фахівців, а відтак задають основні вимоги щодо їхніх знань, умінь та навичок.

З огляду на сучасний розвиток цифрового суспільства постають якісно нові вимоги до фахівців автотранспортного профілю. Для того, щоб фахівець міг конкурувати на автомобільному ринку праці необхідно оволодівати знаннями, розвивати вміння і навички використання інформаційних технологій. Варто брати до уваги, що розвиток автомобільної індустрії спрямований на полегшення керування транспортним засобом, підвищення потужності та комфорту автомобілів з урахуванням його екологічних показників. Крім цього, під час обслуговування різних модифікацій автомобілів неможливо обійтись без засобів технічного діагностування та обслуговування, в основу яких покладено використання програмного забезпечення. Тому використання інформаційних технологій в освітньому

процесі для підготовки майбутніх фахівців автотранспортного профілю є передумовою формування високої професійної компетентності.

Формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю базується на розвитку ключових компетентностей у тій чи іншій формі на всіх рівнях освіти.

Ключові компетентності – загальні здібності й уміння (інформаційні, психологічні, комунікативні, когнітивні, соціально-особистісні), що дають змогу особистості зрозуміти будь-яку ситуацію, досягти успіху в особистісному і професійному житті, а також набутти соціальної самостійності та забезпечують ефективну професійну й міжособистісну взаємодію. Як правило, подібні компетентності набуваються здобувачами освіти впродовж усього терміну навчання поза робочим навчальним планом.

Очевидним є те, що найвагоміші ключові компетентності базуються на системному мисленні, баченні перспективи розвитку процесу, прийнятті рішень в межах компетенції та орієнтація на результат.

Вагомим компонентом особистості фахівця є його професійна компетентність. У науковій літературі існують різні підходи щодо визначення професійної компетентності. Загалом під цим поняттям прийнято розуміти інтегральну характеристику ділових та особистісних якостей фахівців, що відображає рівень знань, умінь, навичок і досвіду, необхідних для здійснення певного роду діяльності, яка пов'язана з прийняттям рішень.

З сучасним розвитком техніки, технологій та електронних пристроїв набуття цифрової компетентності фахівцями стає більш необхідним фактором успішної трудової діяльності. Це безпосередньо стосується і фахівців автотранспортного профілю. За редакцією ключових компетентностей затвердженою Європейським парламентом та радою ЄС, цифрова компетентність – це впевнене, критичне і відповідальне використання та взаємодія з цифровими технологіями для навчання, професійної діяльності (роботи) та участі у житті суспільства.

Для формування компетентностей необхідно впроваджувати сучасні

(інноваційні) технології навчання.

Інноваційні освітні технології – це такий вид освітньої діяльності, який здатний само розвиватися та змінюватися в залежності від зовнішніх умов, а також дозволяє створювати умови для повноцінного розвитку всіх своїх учасників і який являє собою систему, що складається з трьох взаємопов'язаних складових:

1. Компетентнісний підхід, який забезпечує розвиток навичок і вмінь здобувачів освіти, що реалізується за допомогою сучасних засобів комунікацій.
2. Сучасні методи навчання, до яких належать активні та інтерактивні методи формування компетентностей, зміст яких зводиться до взаємодії здобувачів освіти в освітньому процесі.
3. Сучасна освітня інфраструктура, що заснована на інформаційній, технологічній, організаційній та комунікаційній особливостях надання інформації.

Таким чином, інноваційні технології об'єднують в собі як інтерактивні форми навчання, так і цифрові технології.

Останнім часом інтерактивні елементи під час навчання стають невід'ємною частиною компетентнісного підходу в реалізації освітнього процесу. Це накладає певні зобов'язання на педагогів та здобувачів освіти. Відносно викладачів зобов'язання накладаються не тільки на можливість використання, а й на психологічну готовність застосування стандартних або індивідуальних інтерактивних форм навчання.

Інтерактивне навчання являє собою спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, спосіб пізнання, що здійснюється у формі спільної діяльності здобувачів освіти, при якій всі учасники взаємодіють один з одним, обмінюються інформацією, спільно вирішують проблеми, моделюють ситуації, оцінюють дії інших і свою власну поведінку, занурюються в реальну атмосферу ділового співробітництва з вирішення проблеми. Суть інтерактивних форм навчання зводиться до того, що всі учасники освітнього

процесу мають можливість вносити свій вклад, обмінюватися знаннями, ідеями, тим самим перебуваючи в рівних умовах з іншими, крім того вони вступають у комунікативне спілкування між собою, спільно вирішуючи поставлені завдання з використанням різних цифрових ресурсів, що дозволяє їм знаходити спільні точки дотику. При цьому роль викладача не є центральною, а скоріше регулюючою.

Застосування цифрових технологій поєднує у собі сукупність методів, виробничих процесів, програмно-технічних та лінгвістичних засобів, інтегрованих з метою збору, обробки, зберігання, поширення, відображення та використання інформації в інтересах користувачів. Саме цифрові технології є невід'ємною частиною інтерактивних форм навчання не тільки як допоміжний ресурс для обміну інформацією, а й як засіб контролю поточної успішності при обраній формі навчання. У зв'язку з цим можна стверджувати, що використання простих або складних цифрових технологій вносить інтерактивні елементи в освітній процес, що розширює межі можливостей як для викладачів, так і здобувачів освіти.

При використанні сучасних педагогічних технологій навчання потрібно враховувати особливості сучасного молодого покоління. Наведемо основні з них.

1. Здобувач освіти має бути в центрі уваги. Представники нового покоління все частіше відмовляються від звичної нам освіти: вона здається їм безглуздою і мало корисною для майбутнього життя. Чим старше стає здобувач, тим більше від нього вимагається вивчення абстрактних предметів, які мало пов'язані з реальним життям і його особистим баченням себе в ньому. Тому позитивним моментом під час створення навчальних планів у професійній освіті стає студентоцентризований підхід.
2. Можливість застосування набутих знань. Метою здобувачів освіти нового покоління є отримання інформації, практична користь володіння якою буде очевидною. А їх мотивація безпосередньо залежить від того, наскільки добре вони розуміють, як і де зможуть застосувати отримані знання в житті та

подальшій професійній діяльності.

3. Час виступає як головна цінність. Для здобувачів освіти сьогодення час є великою цінністю, можливість витратити його ефективно часто стає для них головним аргументом. Вони шукають ідеальне співвідношення між витраченим часом, обсягом отриманої інформації та користю, яку вони зможуть отримати з цієї інформації. Якщо витрати часу занадто великі, вони або зовсім відмовляться від вивчення матеріалу курсу, або, якщо досліджувана інформація вкрай потрібна, але погано структурована і її освоєння віднімає зайвий час, вони будуть шукати її в незалежних джерелах, які не завжди можуть бути достовірними.

4. Гарна структурованість освітнього процесу. Покоління розвивається в досить упорядкованому світі та вимагає такого ж порядку та логічності від навчання. Його представники бажають точно знати, що, і в які терміни від них вимагається, причому ця інформація повинна бути досить детальною. Для цього викладачу чітко необхідно визначати терміни здачі завдань, виконувати контроль та встановлювати справедливі покарання за їх невиконання.

Для молодого покоління текстові матеріали повинні бути простими для сприйняття, структура тексту – відповідати його змісту, а ключові моменти – виділені візуально. Крім того, для цього покоління дуже важливо підведення підсумків кожного етапу навчання та швидка постановка завдань на наступний етап.

Інформація, яку надає викладач здобувачам освіти, не повинна бути занадто складною, але при цьому вони мають отримувати концентровані знання. До того ж здобувачі освіти іноді ігнорують етапи навчання, спрямовані на закріплення матеріалу шляхом багаторазового його повторення: як тільки зміст досліджуваного стає їм зрозумілим, подальше повторення одного й того ж вони вважають недоречним.

1. Головним у навчанні є результат. Сучасні здобувачі освіти в процесі навчання зосереджуються на новому матеріалі, ігноруючи повторення і закріплення вивченого, не бажаючи знову повертатися до нього. Завдання, які

містять багаторазове повторення одного і того ж, вони залишають невиконаними. Якщо результатом здобувачам бачиться лише гарна оцінка, то навряд чи для підготовки до іспиту вони будуть приділяти увагу дійсно глибокому та системному вивченню предмета. Важливо пам'ятати, що сьогоденні здобувачі освіти з самого народження мають доступ до величезних масивів інформації та вміють орієнтуватися в цьому різноманітті, швидко знаходити, виділяти й запам'ятовувати лише потрібне, що має практичну цінність.

2. Використання візуалізації. Перш за все, будь-яку інформацію завдяки використанню цифрових технологій слід по можливості візуалізувати. Необхідно зробити заняття яскравим, наочним, що об'єднує в собі традиційні інструменти (дошка, маркери) та новітні цифрові технології навчання (проектори, комп'ютери, планшети, інтерактивні дошки). Для більшості здобувачів освіти сприйняття візуальної інформації більш комфортне, ніж будь-яке інше, але у нового покоління така схильність особливо виражена. Інструкції в зображеннях або в формі відеоролика діють ефективніше. Вони дорослішають в епоху інфографіки і наочність є головною умовою.

3. Усне спілкування. Бесіда стимулює головний мозок, у тому числі ділянки, які відповідають за прийняття складних рішень та формулювання висновків. Спілкування здобувачів освіти між собою стимулює також пам'ять та робить навчальний процес більш динамічним.

Здобувачів освіти необхідно навчати критично мислити: зупиняти, вчити їх обмірковувати, ретельно аналізувати інформацію та лише після цього приступати до виконання роботи.

Також необхідно враховувати феномен багатозадачності та на основі цього використовувати нові інструменти, в тому числі ігри та інтерактивні заняття.

На заняттях можна використовувати елементи таких сучасних технологій, які допомогли б подолати негативні тенденції «цифрового розриву»: технологію колективного способу навчання, технологію проєктного

навчання, технології змішаного навчання, технологію проблемного навчання, технології інтерактивного навчання.

В освітній процес доцільно включати такі інтерактивні форми, як «круглий» стіл (дискусія, дебати), «мозковий штурм», ділові ігри, casestudy (аналіз конкретних ситуацій, ситуаційний аналіз), майстер-клас.

Активне включення в навчальний процес інтерактивних форм навчання дозволить постійно вносити новизну в проведення занять, що утримуватиме увагу, зацікавленість сучасного здобувача на високому рівні, що, безсумнівно, підвищить ефективність формування й розвитку загальнонавчальних і професійних умінь та навичок. Педагогу необхідно допомогти здобувачам освіти подолати фрагментарність та поверховість мислення, прагнути надавати інформацію в чіткій логічній послідовності, з використанням ілюстрацій в якості конкретних прикладів до теорії.

Отже, покоління змінюються, і до кожного має бути індивідуальний підхід. Тому педагогу варто враховувати особливості розвитку і формування сучасної особистості, намагаючись донести до неї свої думки. Це допоможе швидко орієнтуватися в потребах здобувачів освіти та направити процес навчання найбільш ефективним шляхом.

Під час підготовки фахівців автотранспортної галузі серед найважливіших проблем можна виділити: складність організації практичного навчання; обмежений доступ до складних технічних засобів і технологій; неможливість проведення експериментів у звичайних умовах; відсутність навчальних посібників, що відповідають сучасному рівню технологій; відсутність належних теоретичних і практичних компетентностей у майбутніх фахівців з точки зору роботодавця; необхідність перепідготовки випускників під час влаштування на роботу.

Професійна (професійно-технічна) освіта XXI століття – це, перш за все, інноваційні освітні технології в поєднанні із співробітництвом з підприємствами, які є замовниками кадрів, новаторська організація навчально-виробничого процесу, залучення в освітній процес і активна

співпраця всіх зацікавлених сторін – педагогів, здобувачів освіти та роботодавців. Останнім часом помітним стає інтерес до тих освітніх технологій, моделі та інновації яких здатні забезпечити високу якість підготовки фахівців та реалізацію державних освітніх стандартів і програм.

Організація освітнього процесу за новими, продуктивними навчальними технологіями для автотранспортного профілю повинна включати в себе:

- забезпечення освітнього процесу інформаційними джерелами;
- упровадження інноваційних виробничих технологій, що мають високий освітній потенціал;
- створення інноваційного клімату серед педагогічних працівників, активне їх залучення до реалізації завдань інновацій, їх високий професійно-кваліфікаційний рівень та творчий потенціал;
- наявність підприємства, що замовляє кадри, як соціального партнера з високою організацією виробничого процесу, забезпеченого новітніми виробничими технологіями, обладнанням та кваліфікованими робітничими ресурсами;
- наявність перспективи впровадження передових освітніх технологій;
- потреба в кваліфікованих фахівцях і перспектива подальшого їх працевлаштування.

На сучасному етапі головним завданням закладів, що готують фахівців автотранспортного профілю в порівняно короткий термін, є виховати й надати здобувачам освіти такі знання, з якими вони могли б зайняти гідне місце в суспільстві та приносити йому максимальну користь.

Для вирішення цього завдання розробляються й впроваджуються методи, форми організації навчання та навчально-методичне забезпечення, які дають можливість цілеспрямованого розвитку в майбутніх фахівців автотранспортного профілю професійних компетентностей, розумових здібностей, інтересу до навчально-виробничих робіт, самостійність і потребу в творчості.

Рекомендована література

1. Державний стандарт освітньої галузі «Технологія» (Доопрацьований варіант) // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – № 4. – С. 4–7.
2. Електронний ресурс [<https://osvita.ua/vnz/60246/>]
3. Колодійчук Л.С. Професійна підготовка молодших спеціалістів-електриків в агротехнічному коледжі: Дис. канд. пед. наук: 13.00.04. / Колодійчук Л.С. – Тернопіль, 2000. – 232 с.

Пігулко Н.З.,
викладач спецдисциплін

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ - ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Освіта була і є однією з основних компонентів суспільства, що забезпечує культурне та освітнє зростання рівня нового покоління і тим самим – процвітання самого суспільства. В умовах реформування освіти значна роль приділяється вихованню особистості, здатної до самореалізації, самовизначення, самоусвідомлення у реаліях сучасного життя.

На сучасному етапі розвитку нашого суспільства, на шляху інтеграції України до Європейського простору, при переході до ринкової економіки, що характеризується стрімким зростанням обсягу наукової інформації і високоінтелектуальними технологіями суспільного виробництва, демократичне суспільство вимагає значних змін.

Суспільству необхідна людина, яка здатна до активного творчого оволодіння знаннями; вміннями застосовувати ці знання на практиці. Знання повинні бути гнучкими і здобувач освіти повинен вміти мобілізувати їх в реальній життєвій ситуації, швидко адаптуватися до нестандартних ситуацій.

Крім того, щоб знайти своє місце в житті, бути успішним, активно засвоїти свої життєві і соціальні ролі, сучасний випускник повинен не тільки вміти працювати в команді, бути комунікабельним та вмотивованим на успіх, а і конкурентоспроможним.

Очевидно, що освіта вже зараз повинна давати людині не тільки суму базових знань, не тільки набір корисних і необхідних навичок, але і вміння самостійно здобувати потрібну інформацію, застосовувати на практиці нові знання, аналізувати їх, приймати виважені рішення. Це, у свою чергу, вимагає істотних змін як у цілому в системі освіти, так і в оновленні сучасного змісту освіти, перегляді існуючих підходів до її організації, що дало б змогу підготувати життєво компетентну особистість, здатну та готову самостійно, свідомо і творчо досягати життєвого успіху. У зв'язку з цим в Україні йде пошук забезпечення якості і конкурентоспроможності освіти. І саме формування у здобувачів освіти необхідних компетентностей повинно подолати прірву між освітою і вимогами сучасного життя.

Сучасне інформаційне суспільство — це період високих технологій, що потребує від освіти формування компетентної та активної особистості. Саме на досягнення кінцевого результату, розвитку особистості через призму формування життєво необхідних компетентностей, націлена сучасна модель освіти.

Розв'язання такого завдання у значній мірі пов'язано з правильною реалізацією принципу зв'язку навчання з життям взагалі і з виробничим навчанням зокрема.

В період інтеграції України в європейський освітній простір, суспільству потрібна професійно-компетентна молодь, яка вміє швидко адаптуватися в нестабільних умовах, здатна до ризику, самостійного вибору сфер діяльності, поведінки, орієнтованої на успіх, самореалізацію. Мірилом її професійності є не тільки академічні знання, а також креативне, аналітичне, творче, інноваційне мислення, вміння працювати над проектами в команді, інформаційна грамотність і навички ефективного використання ІТ-технологій. Саме тому метою професійного (професійно-технічної) навчання Закон України «Про освіту» визначає формування і розвиток професійних компетенцій особи, необхідних для професійної діяльності за певною професією у відповідній галузі, забезпечення її конкурентоздатності на ринку

праці та мобільності і перспектив кар'єрного зростання впродовж життя. Професійна (професійно-технічна) освіта все більше орієнтується на підготовку кваліфікованого робітника відповідного рівня та профілю, конкурентоспроможного на державному та європейському ринках праці, компетентного спеціаліста, який не тільки вільно володіє обраною професією й орієнтується в суміжних галузях діяльності, а й готовий до постійного професійного росту, соціальної та професійної мобільності. Високий рівень підготовки робітничих кадрів сприяє залученню іноземних інвестицій, розвиває можливості експортного виробництва з великою питомою вагою кваліфікованої праці. Вважаємо, що перехід від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян потребує навчання за сучасними педагогічними та виробничими технологіями. Саме тому в освітній діяльності з підготовки робітничих кадрів за професіями «Кухар», «Кондитер» педагогічні працівники зосередили увагу на використанні, узагальненні та розширенні компетенцій із предметів загальноосвітньої та професійно-теоретичної підготовки. Міжпредметна інтеграція дозволяє своєю нестандартністю зацікавити учнів, дає їм можливість використовувати, підсумовувати і по-новому осмислювати отримані раніше знання. Разом з тим надаються можливості формувати в учнів ключові компетенції, що неможливо при ізольованому вивченні предметів [1].

Нарівні із загальноосвітніми предметами, предмети професійного блоку дисциплін у коледжі сприяють підвищенню якості професійної підготовки через інтеграцію знань, умінь, навичок з різних предметів. Основною метою інтеграції навчальних дисциплін є синтез суб'єктивно нового знання. Ось чому, педагоги, працюючи у творчому тандемі (майстри виробничого навчання професій харчових технологій, викладачі загальноосвітньої підготовки, викладачі спецдисциплін), спрямували роботу на удосконалення професійних компетенцій учнів, з метою забезпечення підготовки висококваліфікованих спеціалістів для розбудови європейської України.

Для визначення змісту професійного навчання і підбору дидактичного матеріалу використовуються наступні принципи:

- прагматичність;
- автентичність;
- професійна адекватність (з урахуванням терміносистеми кухарської справи);
- врахування очікувань самих учнів [3].

Рекомендована література

1. Коваленко О.Я. Концептуальні засади профільної освіти у ЗНЗ: міжпредметна інтеграція, багаторівневність та варіативність / О.Я. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2010. – № 4. – С. 44-50.
3. Секрет І. В. Іншомовна професійна компетентність: проблема визначення / І. В. Секрет // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). – Бердянськ : БДПУ, 2010. – № 2. – 312 с.
4. Пометун О.І. Теорія і практика послідовної реалізації компетентнісно-го підходу в досвіді зарубіжних країн / О.І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики/ Під заг. ред. О.В. Овчарук.— К.: К.І.С., 2004.— С. 16-25.

Зміст

1.Хвесик В.О.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ АВТОМОБІЛЬНОГО ТРАНСПОРТУ.....	3
2.Мінєєва Т.Л.	
АЛГОРИТМ ПРОВЕДЕННЯ МАЙСТЕР-КЛАСУ ПРОФЕСІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ..	8
3.Хомич Т. М.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР».....	10
4.Корх А.С.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВИХ ТА ПЕРЕРОБНИХ ВИРОБНИЦТВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	14
5. Карпик А.І.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ КВАЛІФІКОВАНИХ ПРАЦІВНИКІВ З ПРОФЕСІЇ «КУХАР, КОНДИТЕР».....	18
6. Шмаль О.Ф.	
ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНО-ПРАКТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ФАХІВЦІВ.....	20
7. Клявзунік С.А.	
ПРАКТИЧНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ.....	23
8. Божко В. В.	
ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	26
9. Гунчик Р.В.	
ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ КОНКУРЕНТО-СПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ АВТОТРАНСПОРТНОГО ПРОФІЛЮ ТА СУЧАСНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ.....	29
10. Пігулко Н.З	
ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ - ОСНОВНЕ ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	32